

POSTANOWIENIE

11 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 11 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi W. K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w Lublinie
z 15 grudnia 2022 r., II Ca 665/21,
wydanego w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko E. K.
o zapłatę,

1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powódce niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku.

(E.C.)

UZASADNIENIE

Pozwem z 14 czerwca 2018 r. powódka W. K. domagała się zasądzenia od pozwanej E. K. na swoją rzecz kwoty 20 660 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 marca 2018 r. do dnia zapłaty z tytułu utraconych korzyści w okresie od 1 lipca 2015 r. do 28 lutego 2018 r. w związku z brakiem możliwości wynajęcia swojego lokalu z uwagi na sposób przeprowadzenia przez pozwaną remontu jej lokalu znajdującego się piętro wyżej.

Zaskarżonym obecnie wyrokiem z 15 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z 30 grudnia 2020 r., którym w całości zostało oddalone jej powództwo przeciwko E. K.

Powódka w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego stwierdziła, że jej podstawę stanowi naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 415, art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i wadliwe uznanie, iż w postępowaniu nie wykazane zostały wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej oraz naruszenie prawa procesowego, czyli: art. 15zżs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2021, poz. 1090), art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 176 oraz art. 91 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 367 § 3, art. 379 pkt 4, a ponadto art. 382, art. 233 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. „poprzez niewłaściwą ocenę w sprawie materiału dowodowego i niewłaściwą materialnoprawną ocenę żądań powódki przy orzekaniu przez Sąd Okręgowy, gdyby w sprawie orzekał skład trzyosobowy mogłoby dojść do wydania orzeczenia odmiennej treści”. Wszystkie wymienione wyżej przepisy skarżąca wskazała jako te, z którymi zaskarżone orzeczenie jest – jej zdaniem – niezgodne. W ramach uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody na skutek wydania zaskarżonego orzeczenia powódka wskazała, że poniosła szkodę w wysokości 20 660,00 zł. Skarżąca wyjaśniła, że domagała się zapłaty tej kwoty z odsetkami z tytułu utraconych korzyści wynikających z niemożności wynajęcia jednego z pokoi w swym lokalu, a zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił jej powództwo w

całości. Wobec powyższego powódka poniosła szkodę w wysokości wynikającej z nieuwzględnionego powództwa.

W odpowiedzi na skargę pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania skargowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, niezgodność z prawem orzeczenia rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest ewidentne i nie wymaga głębszej analizy prawnej. Jedynie w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Istotą władzy sądowniczej jest orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od wewnętrznego przekonania sędziego oraz jego swobody w ocenie praw i faktów stanowiących przedmiot sporu. Rozstrzygnięcie sądu, jak to wyżej wskazano, zależy także od wyników wykładni, które mogą być różne w zależności od jej przedmiotu i przyjętych metod. W konsekwencji może istnieć szereg dopuszczalnych interpretacji danego przepisu, przy czym należy zauważyć, że samą wykładnię prawa z natury rzeczy cechuje pewien subiektywizm. (zob. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z 31 marca 2006 r. IV CNP 25/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, nie publ., z 13 maja 2009 r., IV CNP 122/08, nie publ. i z 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, nie publ.).

Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka procesowego, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście

bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywista bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi wówczas, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega niejako na antycypowaniu roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, nie publ.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika już, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, należy przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, nie publ.).

Skonfrontowanie treści skargi z zaskarżonym orzeczeniem nie daje podstaw do skutecznego twierdzenia, że jest ono dotknięte kwalifikowaną wadliwością w zakresie zastosowania przepisów prawa materialnego bądź procesowego, które zostały w skardze powołane.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na nieważność postępowania drugo-instancyjnego. Nieważność tę powódka łączyła z rozpoznaniem apelacji przez Sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego, zamiast w składzie trzech sędziów zawodowych.

Kolegialność składu orzekającego, będąca ugruntowaną zasadą w postępowaniach odwoławczych, zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej, pozwala bowiem na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a tym samym jest pożądana z punktu widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20,

OSNC 2021, nr 11, poz. 74 i powołane tam orzeczenia). W związku z pandemią COVID-19 ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „ustawa covidowa”), w wersji obowiązującej od 3 lipca 2021 r. (por. art. 4 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1090), postanowiono, że w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni, w sprawach rozpoznawanych według przepisów k.p.c. w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w składzie jednego sędziego i dwóch ławników; prezes sądu mógł zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeśli uznał to za wskazane ze względu na szczególną zawłość sprawy lub precedensowy jej charakter (zob. art. 15 zys¹ ust. 1 pkt 4 uchylony przez art. 28 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1860). Na gruncie tych przepisów w judykaturze Sądu Najwyższego wypowiedziano pogląd, że odstępstwo od zasady kolegialności składu sądu odwoławczego nie jest równoznaczne z oczywistym naruszeniem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. uzasadnienie postanowienia z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22, nie publ.). Ostatecznie w związku z licznymi rozbieżnościami w orzecznictwie Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 26 kwietnia 2023 r. - zasada prawna - III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz.104), wyjaśnił, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zys¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.), przy czym zastrzegł, że przyjęta w tej uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Z uwagi na datę wydania zaskarżonego skargą wyroku (15 grudnia 2022 r.) brak jest podstaw do przyjęcia nieważności postępowania z powodu braku spełnienia wymagania kolegialności składu orzekającego w drugiej instancji. Z tej samej przyczyny skarżąca nie mogła skutecznie zarzucić naruszenia przepisów powiązanych z podniesioną tu kwestią.

Nie można także mówić o zarzucanym naruszeniu art. 382 k.p.c., a zwłaszcza o naruszeniu art. 233 k.p.c. (w skardze nie wskazano paragrafu tego przepisu). Zarzut dotyczący drugiego z wymienionych przepisów jest bowiem w świetle art. 424⁴ k.p.c. w ogóle niedopuszczalny. Ponadto łączne uzasadnienie tych zarzutów ograniczało się do wzmianki o możliwości wydania innego rozstrzygnięcia, gdyby Sąd rozpoznał sprawę w innym składzie, ostatecznie zatem nie wiadomo dokładnie na czym w rzeczywistości miałyby polegać zarzucane naruszenie prawa.

Negatywnie wypadła także ocena zarzutów naruszenia art. 415 k.c., art. 361 § 1 i 2 k.c. bowiem skarżąca przy ich pomocy w istocie zmierzała jedynie do podważenia przeprowadzonej przez Sąd odwoławczy oceny dowodów i poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych, co jak wyżej wskazano jest niedopuszczalne (art. 424⁴ k.p.c.). Powódka pomimo powołania się na naruszenie przepisów prawa materialnego nie przedstawiła żadnych argumentów o charakterze materialnoprawnym, które pozwoliłyby na wykazania, że doszło do zarzucanej błędnej wykładni art. 415 k.c. bądź art. 361 § 1 i 2 k.c.

W konsekwencji nie można przyjąć, ażeby w sprawie doszło do naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, które mogłyby prowadzić do uwzględnienia skargi powódki.

Na koniec należy dodać, że uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody wyrządzonej wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie może sprowadzać się wyłącznie do powołania się – jak uczyniła to skarżąca – na sam fakt oddalenia powództwa. Jak bowiem wskazuje się w judykaturze, gdyby powołanie się na oddalenie powództwa miało być wystarczające dla spełnienia tego wymagania, wprowadzenie go przez ustawodawcę traciłoby sens (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 listopada 2007 r., III BP 7/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 11,

z 22 maja 2009 r., IV CNP 32/09, nie publ., z 8 grudnia 2009 r., III CNP 53/09, nie publ. i z 3 grudnia 2015 r., II CNP 28/15, nie publ.).

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c. O kosztach postępowania ze skargi orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 424¹² k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964).

(E.C.)

[ms]